

Ivo Svetina

Tibet

41.

Ko sin vstopi v očetovo hišo, vé, iz česa je narejena voda: iz dveh delov neba in iz tretjine srca. Očeta premaga veselje, oznanjajoče smrt. Tako je njuno srečanje privid in prevara: »Ko je bil oče, sina še ni bilo. A ko je sin prišel, je oče že sezidal hišo, sinovo mrtvo mamó.« Meščevo drevo rase skozi vse štiri letne čase in rodi plodove, ne za uživanje ne za pogled. Oče, še manj sin, ne pristopita k deblu iz čiste mesečine, skozi katero se pride do vere, dlani nosečo jo odtekaajočo in hlapečo vodo prek vrtincev ognja, vrtnic, ran nazaj na vrt, kjer se pase poslednji iz črede, z rogovi dotikajoč se neba, da se pomešajo cvetovi in kovine, rože in svinec. Ko zbere, ki je prepozno prišel, še materine kosti, beleče se kot damjakova dlaka, se polje odreče svoji rodovitnosti, maternica svilnati sluznici, oko ščitu veke in srce se posvečena šatulja odpre za otroški las. Usta prvič okusijo vodo, ki jo oče za sina prinese iz zgornjega neba, med ogrinjalom snega in dolino ognja. Ker, pravim vam, ki hočete biti modri: med soncem, vašim ogledalom, in srcem, vašim čolnom, izkrčite pot, da vedno najdete sled kač, vodeče k očetovi hiši. Četudi prazni kot mama. Ker njeno življenje teče v smeri, nasprotni toku reke, noseče truplo, ki ga ptice ne smejo videti.

42.

Bili so, ki so prosili, naj za njihovo umiranje nihče ne izvé in naj ptič ne vidi njihovega trupla. Tak je bil tudi *Milarepa* iz *Dežele snega*. Ker verjeli so, da se nihče ne more radostiti njihovega življenja, odvijajočega se v obratni smeri kot življenje tega sveta. Ker oni so ubijajoči smrt, kot je rad govoril Zmaj, ko vstajajo iz vrha Gore, spod katere tečejo reke na štiri strani neba: k živalim, ki mesa ne jedo; k rožam, katerih svet barve ne pozna; k mestu, ki ne najde svojega imena, in k svetlobi, ki na večer divjega zajca privabi na grob, da striže z dolgimi, mišičastimi uhlji in je obrobjen z nevidnim vonjem, sukljajočim se iz razrahljane prsti, namočene z junijskim nalivom.

Preštejem imena sreče in nikdar ne pridem dlje od števila osem — dvojine štirih elementov, vsakega zase imena sreče: ogenj lesu, voda ribi, nebo ptiču in zemlja žitu. A ime njega, ki me je zasejal v večnost, še preden se je pred začudenim divjim zajcem pretočil v sok zelene travne bilke, je brez para.

43.

Orlova senca pada zgodnje seme na polje, kjer deček vadi met kopja tako, da ga meče v snope požetega žita, da dar zemlje in luči krvavi mak sredi zasnežene poljane. A malemu metalcu ni mar zemlje, h kateri ga je mati privezala, da z lastovkami v jug ne odleti. Gleda le senco, z modrino orla spajajočo in žitno zrno v žeblje spreminjajočo. Ze mu kopje zagori v desnici, še tanko otroško bodalo skušajoča se z milim zrakom v hipu, ko se ptič v strahu pred Gospodarjem prostora pritaji in se še dolgo zatem hrani samo s svojim perjem, sneg dvigajočim se znad močvirja in mraz plazečim se v bitje požetega žita. Na oznojenem dečkovem čelu se zariše zrcalna podoba senčnatega krila, ki ga je met kopja privabil iz bele vlage oblakov dol k srepemu pogledu tistega, ki vadi orlov sin.

44.

Tihi, mili izliv, po mali smrti nosiš ime; ne solza ne kaplja, studenec svetlega mleka me režeš kot ognjeni meč jajce. V tebi je na zemlji tisto, kar se na nebu prikazuje in v meni rodiš srce turkiznega vedomca z mesenordečim grlom. Srečen, ker me učiš, kako les postaja plamen in vzdigneš žabo k ženinim prsim, da ne umre, ko žeja popusti. Razkleneš zid Praznine in medena rosa stori moje telo žensko, da se išče v vrtincu krvi in se dlani ogledujejo, kot bi pravkar morile pred ogledalom, vrati vate, pijočega težko pridobljeno a lahko izgubljeno sladkost. Tedaj pride velika smrt, oče s svojim življenjem, shranjenim v kamnu, od bratov nikdar zavrženim, in položi vame zibko iz studenca oblikovano, ptičje srce s trikotnim vrhom zasajeno v sneg, prikrivajoč križišče, kjer se je vse pričelo, in višino zenita, odmerjajočega mi uro in rože odhoda. Mili, nežni izliv, stori me za hrano vedomcu, posutem z žerjavico, skrivajočem se v mojem pogledu. Naj bom sled bitja, nikdar umrlega, naj se v sestro spremenim in odidem h Gori, da ji odmerim pravično težo. Použij me vsega, kot da je tudi moje blato nektar, in da zamrznem v srebro, senca vrat v zidu Praznine; mile, tihe ljubezni, ki ji *tu* vsi rečejo — smrt.

45.

Stirideseta zima se naselim med živalmi, da jim pôjem, kar one že vedo, z bleščočimi zobmi, predmeti mojega oboževanja, s katerim

se prilizujem mrazu, da me ne zavrže strogi oče. Ker moja pot se je pričela, ko je miš strepetala pred zamrznjenim poljem, z ledom razklanim, da je sinjina zakrvavela kot na smrt pretepen konj. Nikogar ni, da bi me vprašal: »Kdo je tu doma? Zrak — veter? Poljub — dih?« Samo prostor je, brezmejen in čist v pravilnosti, ki sočutja ne pozna. Biti zima, biti kepa ptičjega bitja, s svojo toploto bojujoč se proti demonom praznega mraza. Biti postelja vrh sveta, prevelika, da vse nebo s sedmimi območji vred leže vanjo — pomeni biti govor, ne meneč se za pesem. Zelen, kot da bi se desetletja hranil samo s koprivami. Nikogaršnji, ker ga nihče ne bo zapisal, ne bral, ne povonjal. Otrok brez matere, ki ga štirideseta zima privijem k sebi, da ga dojm s sovraštvom, zlobo in prezirom. Preden se ga odrečem.

46.

Pêti predmet sreče! Kristal gore, ki se je zvalila v gnezdu kukavice. Čutiti roko, palico, rezilo, ogenj — razcveteti se pod tipalkami žuželke, iz nekega drugega življenja prihajajoče, da poišče vonj, s katerim je obsedena njena vrsta, vztrajajoča med nebom in zemljo, četudi iz rodu nepomembnih dejanj, le domislica ravnovesja med organskimi in anorganskimi snovmi. Leči na ugaslo prst, da požene trava v tvojo kožo, papirus s pismenkami nič popisan, s sončevo barko ploveč v vetru sreče umiranja. Oblika predajajoča se nastopajoči sletoti, temi, nežna kislina jedkajoči blažene dotike udomačenih reči. Luža, v kateri je zvezda žabi sestra, da obe zahrepenita po bratu, nebo razsvetljujočem v uri tanki med nočjo in jutrom. Pêti predmet sreče! Zvok, spirajoč z dežjem samoto, sklonjeno v luči, da išče imena, zastrupljajoča vse, kar hoče živeti in se v snežnem granitu pogubiti za domom, očetom, strahom in semenom, obujajočim te piščal sredi aprila. Umiri se, poželenje, poljub, ubij govor, vstopi vame, predmet, ki so te čutila uvrstila na pëto mesto in je za teboj samo še — nič.

47.

Med sluznico in nebom se bo dopolnilo tako njeno ime, ki je »voda«, kot njena snov — občutek prazne popolnosti; biserni nič, sam vase zlivajoč se povodenj, ocean, potop. Izdajalska solza, po kateri vse je. Vedomec, turkizna nežnost življenja, izključva neskončni blodnjak predorov, da ga napolni šum vode, šepetajoč, da je bog. Sipka obrežna prst se meša s tokom in ga obarva z rjasto barvo krvi. Cvetni dež spere obraz, z Goro napolnjenih oči kot jezera na Strehi sveta. Vsa znamenja, vzknila na poti od rojstva k smrti, vseh brezštevila mirjad so uglašeni v eni sami pesmi, ne vedoč, kaj je za nebom: ali brezkončna vodna ravan, na kateri se gladina z dnom spaja, ali le kapljica, razbarvajoča otrokovo risbo. V poslednjem objemu se združijo štirje elementi in dobé pečat prvega vseh grehov, ko se temelj srca razko-

lje in iz njega privré blagi izvir smisla, ki potemni sijaj in igro besed utopi. Da sam sebe več ne spozna ne v sebi ne v drugih. »Zato jaz nosim bolezen svojo kot okras,« se glasi zapoved, pred katero gre vedomec smrtni sel. Petero gnezd zgradi beli žerjav v svojem prvem življenju pod kupolo krhkega ozona, da se v njih izvali roka, ki ga ubije.

48.

Nisem te videl mrtvega. Nisem te videl, ko je tvoja lepa glava postajala rudnina pravilnih mineralov, katerih stranice se lomijo v ostrih kotih in se na vsaki od njih svetloba preliva v sedmerem spektru mavrice. »Ne umikaj z mene svoje milostne roke! Ne umikaj svojega pogleda s širin nevidljivega sveta!« Naj se še ne izsušita tvoji solznici, da se ti zrkli spremenita v dragulja iz rodu mehkih kamnin. S peterimi strupi me skuša tvoja smrt, ki si je ta vroči čas izbrala, da te posuje s snegom nedolžnosti, tvoje grehe kraseč s črnimi jagodami in kožo spreminjajoč v papir, na katerega prepisujem molitve onih, ki so že izmerili varljivo višino sveta in zavezujočo globino srca, nič skromnejšega od *Potale*, kjer so stene porisane s plesom neba in kamna. Nisem te videl, ko si bil pepel in so te razgrebli, da se hitreje ohladiš in so se pričeli množiti kristali v prsti neznanega rodu, iz katere vzklije zrno obupa. Tisoč let je že zapisano tvoje umiranje, mnogo mnogo pred svojim rojstvom si bil številka, ki bo z drugimi v verigo sklenjena tvorila skoraj neskončnost. Rana, da vanjo čas položi seme iz nebeške kašče in štetje dozori v vrhovno večino nikdar prešteti delcev, v katerih si se razpršil hipni privid roja mušic, ki jih moja svetilka prikliče z barja, da s fasetnimi očmi strmé vame kot v živo in žalostno goro. Tedaj se srečava — kristal in sončni žarek. Mir in pravilno lomljenje svetlobe. In predaš mi steno, ki si jo kot svoje otroke hranil, da drobna in strma zdrсне v mojo občutljivo dlan. Nikomur potreben dar!